

नेपाल तनहुँ डिबिजुली आयोजना (नेपाल)
१३ डिसेम्बर २०२१औं
सुरुऔं मुल्याङ्क रिपोर्टआड चाक्चीस्च (परिशिष्ट)

०६ मे २०२२

गुनासो गोप्य : माले

बाहिरी याहाच

गुनासो जाट्च हटा होसकुड सल्लाहाकार
तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेड
एशियन विकास बैंक

लहोभिट्री याहाच

इनिस्पेक्टर जनरलन
इआईबी सेवाकठ सम्बन्धीतको

दाबी मिडास (डिस्क्लेमर)

इसे कागजात (डकुमेन्ट)आड सन् २० अप्रिल २०२२ सम्मआड इआईबी समुह गुनासोको सेच संयन्त्रए
दुप्च सुचनाको मिठापआड खास्च आले ।

इसे रिपोर्ट दुटओं कारनए कुसै ड फरक परिसा डेहा, अँग्रेजी दुटआड लेच भर्सनके मान्यता याहाचिस्ले ।

१. शुरुओं मुल्याङ्कन रिपोर्ट

- १.१ गुनासो जाट्चको, होसकुड सल्लाहाकारको हटा आयोजनाओं प्रबर्द्धकको कठा परामर्श जाट्म शुरुओं मुल्याङ्कन (लेखाजोखा) रिपोर्ट १३ डिसेम्बर २०२१ आड याहाम लेया हटा अँग्रेजी, नेपाली ड मगरआड ड प्रकाशित (छ्युक्म) जाट्म लेया^१ । इआईबी समुह गुनासाको सेच संयन्त्र (इआईबी-सिएम)ए इआईबी-सिएमआड राहाच गुनासो (फरमान)कोआड सम्भावना लेच अघेरओं लाम (आज्ञापालओं पुनरावलोकन या कठा समस्या सामाधान जाट्च प्रक्रिया) सम्बोधन जाट्के स्थगित जाट्के निदयान जाटा । इसे स्थगित जाट्के निदयान जरुरी लेया हिके डेहा इआईबी-सिएमके बफर जोनओं लुड (छेड्र)ओं बारेयाड हटा इचै गुनासो जाट्चकोके पारडिके आन्च असरकोआड अघेरओं लामके सिफारिसओं प्रमाणित जाट्चको बारेयाड ढलिड सुचनाको जरुरी लेया ।
- १.२ इआईबीआड टनाक्च (प्रस्तुत जाट्च) मुख्य गुनासो (फरमान)को हटा शुरुओं मुल्याङ्कन रिपोर्टआड प्रतिबिम्बीत छान्चको म्हाकाड याहानाड लख ले:

गुनासो जाट्चकुड सरोकार इट याहामले :

- १) सहभागिता हटा सुचनाओं अभाव
- २) माओल्मोटोको(अप्रयाप्त) वातावरण हटा सामाजिक लेखाजोखा
- ३) मुआब्जा/क्षतिपुर्तीओं अभाव
- ४) गुनासो सम्बोदन जाट्च संयन्त्रको माओल्च
- ५) आदिबासी भर्मीओं लोयाट(अधिकार)को (फुक्का, अघेर हटा सुचना याहाच सहमती/एफपिक समावेस जाट्म) हटा पोहोनी (दलित)कुड जोखिमयुक्त अवस्था आड सेहेमकठा बिचार माजाट्च

२. चाहँओं विकासको

- २.१ चाहँ आन्च अडिजा महिनाकोआड, इआईबी-सिएमए एसियन विकास बैंक (एडिबी) आयोजनाओं टिमओं सहयोगआड ढलिड खेप एनजिओ सल्लाहाकारको, गुनासो जाट्चको, प्रबर्द्धक हटा वातावरण ड सामाजिक सेवा याहाच (इएलसी)कठा कुराकानी जाट्म अघेरओं स्पस्टाको डुप्पले ।
- २.२ प्रबर्द्धक, तनहुँ डिबिजुली लिमिटेड (टिएचएल)ए, होसकुड गुनासोकोक सेहेमकठा वार्हके, बफर जोन (मिध्याओं लुड)ओं निदयान जाट्च प्रक्रिया योजना जाट्च समय तालिका सेटाक्के, हटा होसकुड डिहिच(माग) ड सरोकारको सेके डिसेम्बर २०२१ आड गुनासो जाट्चकोके डुपा ।

^१<https://www.eib.org/en/about/accountability/complaints/cases/tanahu-hydropower-project-sg-e-2021-10>.

- २.३ एडिबीओं आयोजना टिमए गुनासो जाट्चटाक आयोजनाए पारडिच प्रभावओं बारेयाड चाक्च (थप) सुचनाको गोरूहोम्के/भुरुम्के २०२२ जनवरी/फेब्रुअरी महिनाआड लुड छर्याच (फिल्ड भिजीट) उपटा (काजुस) जाटा । गुनासो जाट्चकोई याहाच सवालको हटा डिहिच (माग)कोआड टिएचएलए जुवाफको याहा हटा इचेउ अवस्थाओं बारेयाड ब्याख्या जाट्मयाहा ।
- २.४ इन्चो वार्तालापकोओं परिणाम हटा पट्ट सरोकारवालाको भर्मीको कठा डुप्प हटा एडिबीओं आयोजना टिमए खाटाक्च (मेलमिलाप जाटाक्के) महट्वपुर्ण जुड्कुट (प्रयास) जाट्चठाड जिलौ ड डेले, ढलिड खाल्या उपटाको इसे डेनाड अघेर ज गुनासो जाट्चकुड सवालको सम्बोदन जाट्के स्वीकार छान्म भ्याट्मले ।
- २.५ टिएचएलए काट स्वीकार जाट्च उपटाओं सुची (डोस्नीस् अनुसुची १)आड प्रतिबद्धता याहामले; होलाड चाहॉ ज हटा टुन्च-अबढीआड गुनासो जाट्चकोई टनाक्च छेट्टरआड जाट्के ह्योक्च सुढारको समाबेस ले । होसे स्वीकार जाट्च उपटाको म्हाकाड याहानाड लख ले :
- गुनासो जाट्चको हटा प्रबर्द्धकओं प्रतिनिधीको कठा-उपटा(काजुस) जाट्च जोहो जाट्के,
 - बिस्तारआड लाङ्घालीकुड बिकासओं मिठाप रेखा (बेसलाईन) सर्भेक्छ्यन जाट्के,
 - मगर लाङ्घालीकुड भर्मीके स्थानीय परामर्श मञ्च^२ओं बैठकआड योट्के,
 - साँस्कृतिक प्रभाव मुल्याङ्कनओं बिढीको सार्वजनिक जाट्के,
 - लाङ्घालीकुड गाचडीओं मुलओं पहुँचको खिनठपना (पुर्नस्थापना) जाट्के,
 - प्रभावित लाङ्घालीकोके डिए ठाक्च ठगानओं लुडआड रोस रेवस जाट्के हटा सिच रोस जाट्के आन्के याहाके डेम प्रत्याभुती याहाके,
 - होलाडओं भर्मीकोके बन व्यवस्थापन योजना हटा अरु सम्बन्धीट वातावरण व्यवस्थापन योजनाकुड सुचनाको सार्वजनिक जाट्के,
 - बफरजोन (मिध्याओं लुड) चिन्डीयाक्च प्रक्रियाको बारेयाड चाक्चीस्च अवस्थाको नियमित रुपआड याहाके,
- गुनासो जाट्चको हटा प्रबर्द्धकओं प्रतिनिधीको सुचना हटा सहभागीताको प्रक्रियाको नियमित रुपआड कठा-उपटा (काजुस) जाट्च उपाय जाट्म सेहेच खास्के जाकमलेको, ढिन्चो- मगर ढुटओं सहजकर्ताओं सहभागिता हटा नियमित रुपमआड सार्वजनिक सुचना अधिकारीए हरेक न्हीस महिनाआड डुप्प मिनाम चाक्चीस्च कुराकोके लाङ्घालीको हटा अरुकोके याहाके । इचेउ पुरा उपायकुड सेटको अनुसुची १ आड याहामले ।
- आयोजनाओं सामाजिक मुल्याङ्कनके सुढार जाट्के रोस प्रभाव मुल्याङ्कन जाट्के सहमती जाट्मले, जसे आदिवासी भर्मीकुड सवालआड, रोस हटा प्राकृतिक साढनस्रोतको, हटा जिवाक केट्च कुराआड केन्द्रीत छान्ने । अभ्र ढलिड कुरा, इस मुल्याङ्कनए खिन-मुल्याङ्कन जाट्के हटा

^२ स्थानीय परामर्श मञ्चए स्थानीय तहआड गुनासो सेच समितिओं रुपआड भुमिका गेस्मले हटा खाट्च सम्भौताकोआड ड टाक्ले ।

चाहाँ लेमलेच गुनासो सेच संयन्त्र रोसओँ हिसाबे खाट्मोटोको खिन-डिजाइन जाट्के कुरा समावेश ले । इआईबी-सिएमए रोस प्रभाव मुल्याङ्कनओँ दायरा हटा बिडीओँ प्रारम्भीक मस्यौदा डाइम भ्याट्मले । तयारीओँ उपटा अप्रिल २०२२आड बढीकोँ आखिरीनिट्यान (फाइनल) खास्टास छान्ने डेम चाहाँ आसा जाट्के ह्योक्ले । अभ अघेर, टिएचएलए गुनासो जाट्चकोई नेपालओँ ऐन नियमए याहाच निशुल्क बिजुली डिन्के प्रतिबद्धता जाट्मले । हटा गुनासो जाट्चकोई अघेर जाट्च बिनय(अनुरोध)को मुल्याङ्कन जाट्के (ढिन्चो लाइघा विकास कार्यक्रम अन्तरगतआड गाचडिओँ मुलकुड पहुँचओ खिनठपना हटा भर्मी हवाच पुलको) प्रतिबद्धता जाट्म ले ।

२.६ आन्च अडिजा आखिरीओँ महिनाकोआड, इआईबी-सिएमए बफर जोन (मिध्याओँ लुड) निट्यान जाट्च कुराड, अघेर योजना जाट्च डेनाड ढलिड कारोमकारोम (सुस्त) लेच कुरा पाहाम ले । कापाली भुकम्प जापच हटा भुगर्भ सम्बन्धीओँ खतराओँ प्राविधीक मुल्याङ्कनको भ्याटास् बफर जोन लुड (मिध्याओँ छेटर)आड म्हाकाडओ सभेक्ख्यन हटा मुल्याङ्कनको जाट्के आवस्यक ले:

- प्रभावित इमधुरीओँ काट बिस्तृत सामाजिक-आर्थिक सभेक्ख्यन हटा भर्मीहिल्व (बिस्तृत जाप(मापन) अध्ययन)
- काट बफर जोन (मिध्याओँ लुड) जोहो (व्यवस्थापन) योजना,
- काट पुनस्थापना उपटा योजना हटा जिवाक खिनठपना योजना ।

इसे उपटा(काजुस)को कार्यान्वयन तह (फेज)आड डुट्के परिस्ले, जब प्रभावित जग्गाओँ सुचनाको प्रकाशित छान्ने, तब प्रभावित भर्मीकोके मुआब्जाओँ दाबी जाट्के सुचना याहाचले, मुआब्जा दाबीके बुभइट्चको योग्य लेच मालेच जाँच जाट्च कामको जाट्चीस्ले, हटा आयोजनाइड प्रभावित योग्य भर्मीकोके मुआब्जा याहाचिस्चले ।

३. अघेरओँ लाम

३.१ इआईबी-सिएम ए स्वीकार जाट्च उपटाकुड सुची, चाक्चीस्च रोस प्रभाव मुल्याङ्कन हटा सभेक्ख्यनको, बफर जोन (मिध्याओँ लुड)कठा सम्बन्धीट लेच प्रक्रियाओ काट खाका (आउटलाइन) (डोस्नीस्, २.६) ओल्मटोको (प्रयाप्त) उपटाको स्वीकार जाट्म म्हाकाडओँ गुनासोको सम्बोधन जाट्के उद्देश्य लाच बुभइस्म ले :

- १) सहभागिता हटा सुचनाओँ अभाव
- २) माओल्मोटोको(अप्रयाप्त) वातावरण हटा सामाजिक लेखाजोखा
- ३) मुआब्जा/क्षतिपुर्तीओँ अभाव
- ४) गुनासो सम्बोढन जाट्च संयन्त्रको माओल्च
- ५) आदिबासी भर्मीओँ लोयाट(अधिकार)को (फुक्का, अघेर हटा सुचना याहाच सहमती/एफपिक समावेस जाट्म) हटा पोहोनी (दलित)कुड जोखिमयुक्त अवस्था आड सेहेमकठा बिचार माजाट्च

- ३.२ सहभागिता हटा सुचनाओं अभाव (गुनासो १): टिएचएलए हरेक न्हीस महिनाआड सार्वजनिक सुचना अधिकारी हटा लाङ्घाली (समुदाय)ओं प्रतिनिधकुड आयोजना सुचना केन्द्र (पिआईसी)आड बैठक आयोजना जाट्म सुचनाकों पुङ्मयाहाके हटा सहभागीताको सुढार जाट्के प्रतिबद्धता जाट्मले । होस बाहके, कुसै ड अद्यावढीक वा मिनाम सुचना छाना डेहा आयोजना सुचना केन्द्रओं स्टाफकोई रिसिडपाटन हटा जलबिरेआड बैठक आयोजना जाट्मले । अद्यावढीक सुचनाको खसनेपाली ढुटआड आयोजनाए ग्याचिस (पत्रिका) खास्म नियमित रुपआड पुङ्मले होलाड लाङ्घालीकुड बिसेस अद्यावधीक सुचनाको छान्ने । सुचना हटा परामर्श प्रक्रियाके मेठोरलोक लेच खास्के, लाङ्घालीकुड बैठकआड सुचनाको व्याख्या जाट्म याहाले हटा प्रबर्द्धकए काट मगर ढुट सहजकर्ताके सहभागि जाटाक्वले ।
- ३.३ सामाजिक मुल्याङ्कन हटा आदिवासी भर्मीकुड लोयाट हटा पोहोनीकुड जोखिमआड सेहेमकठा बिचार जाट्चओं अभाव (गुनासो २ हटा ५): सामाजिक मुल्याङ्कनके रोस प्रभावओं मुल्याङ्कनए सबल खास्वले । इसे आदिवासी भर्मीकुड सवालआड सचेत लेच योग्य विग्यए जाट्मले । टिएचएलए आयोजनाओं प्रभावको निट्यान जाट्च प्रक्रियाआड सेचेहमकठा (ओल्मोटोको) लाङ्घालीकुड सहभागिताआड जाट्के सुनिश्चितताओं प्रबिद्धता जाट्मले । चाक्च, इन्चो अध्ययनको २.६ ओं बमोजिमओं खाकाआड बफर जोन (मिघ्याओं लुड)ओ सवालको अघेर सम्बोढन जाट्नाड जाट्मले । यदि इसे सेहेमकठा कार्यान्वयन छाना डेहा, रोस प्रभाव मुल्याङ्कनए अडिजाआड ड आङ्सीक रुपआड ५ नं.ओ गुनासोके सम्बोढन जाट्मले । रोस प्रभाव मुल्याङ्कनओं दायरा हटा सर्भेक्छ्यन, मुल्याङ्कनको हटा बफरजोन (मिघ्याओं लुड)कठा सम्बन्धी लेच उपटा(काजुस)कोई पुरै आयोजनाकठा डाच सरोकारओं सवालआड सम्बोढन जाट्मले । मिङ्हारै (क्रमबद्ध) हटा रोसओं ओल्मोटोको (उचित) कार्यान्वयन जाट्च कुराके इआईबी सेवाको खेरेपङ्ङ अनुगमन जाट्के आवश्यकता ले ।
- ३.४ गुनासो सम्बोढन जाट्च संयन्त्रको माओल्च (गुनासो ४): ढेमाड व्याख्या जाट्नाडलख नियमित बैठक जाट्च अबढीआड, लाङ्घालीकोई गुनासो सेच संयन्त्रओं उपटाको बारेयाड सुचनाको डिन्ने । रोस (संस्कृति) प्रभाव मुल्याङ्कन, जो मध्यम अवढीआड जाट्चीस्ले, होचै आयोजना सुचना केन्द्रको हटा स्थानीय परामर्श मञ्चओं भुमिका बारेयाड ड मुल्याङ्कन जाट्मले जसआड आरिक (ढालिड) सहभागिता हटा रोस (साँस्कृतिक) हिसाबए उपयुक्त हटा लैङ्गीक समाबेसी प्रक्रियाको बारेयाड सुनिश्चित जाट्मले । टुन्च अवधीआड सहभागिता सुढार जाट्के, टिएचएल ए स्थानीय परामर्श मञ्च समितिओं राहाच बैठकआड गुनासो जाट्च भर्मीकुड न्हीस प्रतिनिधीकोके योट्मले ।
- ३.५ गुनासो जाट्चको हटा होसेकुड सल्लाहाकारको, प्रबर्द्धक हटा एडीबीओं आयोजना टिमए शुरुओं चरणओं गुनासो प्रक्रियाओं अवधीआड सङ्लग्न छान्म टनाक्च रिक्केखाट(उल्लेखनिय) जुङ्कुट(

प्रयास) हटा इच्छा जाट्चओ परिणामए, इआईबी-सिएमए गुनासोको १, २,३,४ हटा ५ को सुरुओं मुल्याङ्कनआड सम्बोढन जाट्च ढिन्चो ढेमाड रिहीच मिजाप(मापन)जाट्चआड बिचार जाट्चले ।

- ३.६ २० अप्रिल २०२२ आड इआईबी-सिएमए सहमती/स्वीकार जाट्च उपटाकोओं सूचीआड गुनासो जाट्चकोई याहाच जुवाफ (प्रतिक्रिया)को डुपा, होलाड होसकोई मेक्कुड सरोकारको डेमलेको हटा उपटा(काजुस) जाट्च बुँदाकोआड सम्बन्धीट लेच कुराड अडिस्काल अनुरोड ड जाट्चलेको । इआईबी-सिएमए सहमती/स्वीकार जाट्च उपटाको सुची जो ढलिड चरनको समावेश ले, होसे कापाली उचित तरीकाए कार्यान्वयन जाटा डेहा गुनासो जाट्चकोई सोट्च सवालकोके सन्दुस्ती जाटाकके ह्योक्ले डेम आभार जाट्च ले । इआईबी-सिएमए एडीबीओं खेरेपओं सहयोगआड स्वीकार जाट्च उपटा (काजुस)को कार्यान्वयन जाट्च कुराके अनुगमन जाट्च मुले ।
- ३.७ गुनासो नं. ३ ओ सम्बन्धआड (मुआब्जाओं अभाव), इआईबी-सिएमए डिओरहओं लुड(छेटर) भितरी परिस्च जग्गा हटा डिओं रह लुड (डुबान छेटर) डेनाड बाहीरी लेच जग्गा (सम्भावित बफर जोन (मिध्याओं लुड) परिस्के ह्योक्च) माभ्रआड लेच गुनासो (आरोप)को फराकको भाक्मले ।
- ३.८ भर्मीकुड (सम्भावित) बफर जोनए प्रभावित जाट्चओं मुआब्जा अभाव: काट पुरा मिनाम खिनठपना (पुर्नस्थापना) योजना पट्ट भर्मीको हिल्म (जनगणना) हटा समाजिकआर्थिक सर्भेक्छ्यन, काट बफर जोन व्यवस्थापन योजना, काट खिनठपना उपटा योजना हटा जिवाक केट्च खिनठपनाको समावेश जाट्च विकास जाट्चके जरुरी छान्ने । इसे प्रक्रिया हटा परिणामको इआईबीओं बातावरण हटा सामाजिक स्टान्डर्ड कठा आज्ञापलान जाट्चले माजाट्चले डेम इआईबी सेवाए खेरेपइड अनुगमन जाट्चके जिम्मेवारी छान्ने । जिविकोपार्जनके केट्च ओइलानी हटा पट्ट लाङ्घालीकुड (सामुदायिक) जग्गा केट्चकोई बसोबासआड म्हाट्के आन्च, खेतीयोग्य जग्गा, डिर्चाको आर्छाच/स्यासाक्च जग्गाको, बनओं जग्गाको हटा अरु लुड (छेटर)कोके इआईबी-सिएमए आरिक ज विशेष महत्व याहाम हाइलाइट जाट्चले । चाक्च कुरा, इआईबी-सिएम ए इआईबी सेवाओं द्यान टन्डीम प्रबर्द्धकओं क्षमता खास्म याहाके डुस्म हटा गाइड जाट्च इआईबी स्टान्डर्डओं आज्ञापलान खास्के सुनिश्चितता जाट्चले । दुर्भाग्यबश, आयोजना ढिलो छान्चए ढलिड छान्चए ढलिड कुराको अनिश्चितता छान्मले हटा बफर जोन निद्यान जाट्चके ढिलो छान्चए लाङ्घालीकोके नकरात्मक प्रभावके ल्होडोक्ले ।
- ३.१० डिए ठाक्च लुड (छेटर)ओं दर्ता माछान्च (ओइलानी) जग्गा हटा लाङ्घाली (समुदाय)को केट्चओ मुआब्जाओं अभाव: इआईबी-सिएम गुनासो पक्छ्यकोओं खाटाकके सहयोग जाट्चके प्रस्ताव जाट्चले । इआईबी-सिएम ढिन्च सुचनाको अनुसार, गुनासो जाट्चकोके डिए ठाक्च लुड (डुबान क्षेत्र)ए प्रभावित छान्नाड ड सामाजिक-साँस्कृतिक इमधुरी सर्भेक्छनआड जाट्ठाड सहभागी माजाट्च । इआईबी-सिएमए सरोकारवालाको (पार्टीज)कोके डिए ठाक्च (रह) लुडओं दर्ता माछान्च हटा लाङ्घाली (समुदाय)ओं जग्गाकोके मुआब्जा याहाच बिषयआड सोच चासोके सम्बोढन जाट्चके

सहकार्यआड वर्तालाप जाट्के निम्तो जाट्ले, इसके इआईबी-सिएए आयोजना हटा सहयोग जाट्ले हटा स्थानीय सहजकर्ता ड अनुवादकको ड जोहो जाट्ले ।

३.१० यदि न्हीसान सरोकारवालाको कठाखाट्म समस्या खाटाक्च प्रक्रियाआड स्वीकार जाट्ले डेहा, चाक्च (थप) सरोकारवालकोकुड सहभागिता बारे तयारी चरण छलफल जाट्म हटा सरोकारवालाकुड सहमती पाचिस्ले । इआईबी-सिएए स्पष्ट रुपआड इआईबी सेवाको हटा विसेस जाट्म समाजिक विज्ञ जो प्रबर्द्धकके लामटनाक्च प्रक्रियाआड सहभागी छान्न होसकोके स्पष्ट रुपआड निम्तो जाट्ले हटा दर्ता मालेच जग्गा हटा परम्परागत साढनस्रोतकोआड गुनासो जाट्कोई म्हाट्के (गुमइट्के) आन्चओं मुआब्जा डिन्च सुनिश्चितता इआईबीओं वातावरण हटा समाजिक मापदण्डआड जाट्च करार(सम्भौता)आड लेच लख जाट्के परिस्ले ।

३.११ इसे रिपोर्ट पेश जाट्चकठा, गुनासो जाट्चको हटा टिएचएलकाके कठाखाट्म समस्या सामाधान जाट्च प्रक्रियाआड सैदान्तीक रुपआड सङ्लग्न छान्के होसकुड इच्छाके पक्का जाट्के अनुरोध जाट्ले, जसे गुनासो जाट्चकोई दर्ता माछान्च हटा परम्परागत साढनस्रोतकोइ राहाच आर्थिक स्रोत म्हाट्के(गुमइट्के) आन्चठाँ मुआब्जाओं सवाल टनाक्चठाँ न्हीसानए स्वीकार जाट्के ह्योक्च सामाढान अट्छाने ।

३.१२ गुनासो जाट्को हटा प्रबर्द्धककोइड प्रस्ताव जाट्च अघेरओंलाम आड टिप्पणीको डिन्टास, इआईबी-सिएएहोलाड कठाखाट्म समस्या खाटाक्च प्रक्रियाआड शुरु जाट्के स्वीकार छान्ने की म डेम निठ्यान जाट्ले । इन्चो सहमती छान्के माह्योका या यदि कठाखाट्म समस्या खाटाक्छ प्रक्रिया असफल छाना डेहा, डिरह (जलासय) लुड/छेट्तरआड लेच दर्ता मालेच हटा लाङ्घाली (सामुदायिक) जग्गाकोओं जग्गा केट्मलेचकोई मुआब्जा अभाव आज्ञापालनओं बिषय छान्चए इआईबी-सिएए पुनरावलोकन जाट्के परिस्च छान्ने ।

अनुसुची १ : सहमती लेच उपटा(काजुस)को

इआईबी-सिएमइड व्याख्या जाट्च टिप्पणीको: टुन्हच रुपआड “टिएचपी” डेम रिहिच कागजातकोआड इआईबी-सिएमओ रिपोटआड लेच टुन्हच रुपओ “टिएचपी” डेच कासेउ आले ।

**सहमती जाट्च उपटा (काजुस)को
टिएचपीए पोहोनी हटा मगर गुनासो जाट्च सदस्याकोके याहाच प्रतिबद्धता
फेब्रुवरी २०२२**

मिड्हार	सहमती जाट्च उपटा	समयसिमा	टिप्पणीको
१	लाङ्घालीको काठा-उपटा(काजुस) जाट्च जोहो जाट्के	मार्च २०२२ हुँडा सुरु छान्ने । जनवरी २०२३ सम्म हर्याक न्हीस न्हीस महिनाआड डोहोरइडीके ।	सार्वजनिक सुचना अधिकारी न्हीस न्हीस महिनाआड पिआईसीओ भ्रमण जाट्म पिआईसीओ काजुस्या (उपटा जाट्चको) हटा होला राहाच लाङ्घालीकुड प्रतिनिडीकोके मिनाम सुचनाको सेटाक्के । मिनाम सुचनाको पिआईसीओ काजुस्या (उपटा जाट्चको)कोई लाङ्घालीकोके पुडके (सेयर जाट्के) बैठकओ जोहो जाट्लेको ।
	- मिनाम सेटमिन (सुचना)को रिक्के (नेपाली टुटआड) हटा होसकोके मेङ्गेरए डकम सेटाकम याहाके ।	मार्च २०२२ हुँडा अघेर	टिएचएलए हर्याक परामर्स बैठकआड नियमित रुपआड आयोजनाओ सेटमिनको राक्चले । हटा, आयोजनाओ अबस्था ड सम्बोदन जाट्च गिन्हाकओ बारेयाड सेटमिन (खबर)को पुड्चले ।
१क	- योग्य मगर टुट सहजीकरन जाट्च भर्मी भर्टी जाट्के ।	मे २०२२ हुँडा अघेर	टिएचपीए न्हीसरा लाङ्घालीकुड परामर्स बैठक, मे २०२२ हुँडा अघेर होन्चो उपटा (काजुस) जाट्के ह्योक्च लाङ्घाली (समुदायीक) सहजकर्ताको चिन्डीम पाचले । द्याड ड, होन्चो सेहेच अनुभव लेच टनाक्के ह्योक्च भर्मी डुप्के डेहा गाहारी ले ।
१ख	- पारूहच (दक्ष) हटा मापरूहच (अदक्ष) ह्यामी (मजदुर)कोके अवसरओ बारेयास ताज सेटमिनको याहाचले ।	मे २०२२ हुँडा अघेर	टिएचपीए हर्याक छ महिनाओ चहिस्च भर्मीको योजना पारूहच (दक्ष) हटा मापरूहच (अदक्ष) ह्यामी (मजदुर)को घनिड काम सेटमीनको याहाके ह्योक्ले ।
१ग	- एफएसएल सिमाङ्कनओ अबस्था बारेयाड छान्च योजना, लोच प्रक्रिया हटा कार्यान्वयन जाट्च बारेया चमचमओ सेटमिन याहाके	मार्च २०२२ हुँडा अघेर	चाहाँओ अवस्थाआड इचेउ कार्यदिश (उपटा आडेस)ओ मस्यौदा टयार जाट्मले हटा इसको बाहिरी छिक्के इसको तुरीको बिन्हकामले । लाङ्घाली सदस्याकोकठा मे २०२२आड जाट्के आन्च परामर्स-बैठकआड इचेउ डायरा (स्कोप) हटा बिडीको पुड्चले ।
१घ	- लाङ्घा विकास उपटा (सिडिपी)ओ उपटाओ मिनाम सेटमिन याहाको हटा प्रभावित भर्मीकोई फाइडा लाके	मार्च २०२२ हुँडा अघेर	आयोजनाओ लुड पिङ्गार ज लाङ्घा विकास मासबार (सिडिपी) केस्म ज ले । वान्टाडीटार हटा जलबिरेकोके, होलाड लुड (छेटर) छेटर छूह्याटास मिनाम जाट्के परिस्च उपटा (काजुस)को मुल्याङ्कन

	ह्योक्च कुरा निट्यान जाट्के ।		जाट्म ले । होसेआड, गाचडीओं पहुँच हटा फेदीखोलाआड ह्वाच लामओं खिनठपना (पुर्नस्थापना) घनिड परिस्ले ।
१ड	- स्थानीय परामर्श मञ्च (एलसिएफ)ओं उपटा(काजुस)को सेटमिन याहाके हटा होलाड मगर लाङ्घालीकुड प्रनिनिटी सहभागी जाट्के ।	मार्च २०२२ हुँडा अघेर	स्थानीय परामर्श मञ्चओं काजुसको बारेयाड लाङ्घालीकोके मिनाम सुचनाको जानकारी हटा सञ्चार याहाम मुले ।
	- निशुल्क बिजुलीओ फाइडा लाके ५ एम्पीयरओं मिटरीड २० युनिट बिजुली भोग जाट्च इमधुरीकोके डुस्के डेम अनुरोड (बिनय) जाट्के ।	मार्च २०२२ हुँडा अघेर	उपटालुड(फिल्ड)आड खटइस्च समुहके होसकुड निवेदन लाके हटा पिएमयुके बिबरन राक्के जिम्मेबारी याहाके निर्देशन याहाचिस्ले ।
१च	- परामर्स जाट्नाड गिन्हाक ड चासो हटै टिएचएलओं जुवाफको रिक्मडाके ।	मार्च २०२२ हुँडा अघेर	हर्याक बैठकओं रेकर्ड (सिर्सक, सहति आदिको १-२ पानाको) डाच जाट्म ले ।
२	लाङ्घा विकासओं मिठाप लाइन (बेसलाइन) सर्भेक्ख्यनओ बिस्टार जाट्के	मार्च २०२२	मिठापलाइन सर्भेक्ख्यनओं उपटा(काजुस)को जलबिरे हटा वान्टाडीटारओं लाङ्घालीकोके आस्काट महिनासम्मआड बिस्टार जाट्म होसकोके समेट्डीम तथ्याङ्कको गोर्होम्ले । टिएचएलए एडिबीओं मिसन राहाच बेलामा आएको सिडिपि अनुरोडको (गाचडिओं पहुँच, ह्वाच लामओं खिनठपना) ओं बारेयाड मुल्याङ्कन जाट्के काट समुह खटइडिम भ्यामले ।
३	स्थानीय परामर्श मञ्चओं बैठकआड मगर हटा पोहोनी लाङ्घालीकुड प्रतिनिटीके योट्के एलसीएफ समितिके टिएचएलए अनुरोड जाट्के ।	मार्च २०२२	राहाच बैठकआड न्हीस भर्मीकोके पर्यवेक्षकओं रुपमा निम्टो याहाले । टिएचएलए राहाच मिटिडओ मिति (मार्च महिनाओं आखिरलाक)ओं निट्यान छान्च बिट्टीके खबर याहाले ।
४	रोस प्रभाव मुल्याङ्कन (सिआईए) बिटीओं मस्यौदा बाहिरी राक्के (रोस हटा प्राकृतिक सोत ड जिविकोपार्जन)	मार्च/एप्रिल २०२२	अप्रिल महिनाओं आखिरीलाक बिटीओं मस्यौदा बाहिरी राक्के । मार्च महिना कानुड लक्ष्य छान्ले ।
४क	- बिग्यओ उपटा अदेश (कार्यादेश)आड होसे आदीबासी भर्मीकुड	-	मन्डीके ह्योक्च; इसके बिटीआड कामयाहाले ।

	मामिलाड प्रभाव मुल्याङ्कन जाट्नाड संबेदनशिल छान्च सुनिश्चिता जाट्के ।		
४ख	- आयोजनाओं खतरा हटा प्रभावको निट्यान जाट्नाड लाङ्घालीकुड सहभागिता जाट्के सहभागिता प्रक्रियाओं निट्यान जाट्के ।		मन्डीके ह्योक्च; इसके बिढीआड कामयाहाले ।
५	लाङ्घाड गाचडीओं पहुँच ल्होडोके कुट जाट्म सजिलो छान्ने डेम निट्यान जाट्के टोली बिन्काके ।	पुरा छाना ।	सुरुओं आरसाल्च उपटा (काजुस)के जलबिरेओं छ्ह्याचउपटा छान्म भ्याट्मले ।
६	डिए डाक्च लुडआड प्रभावित लाङ्घालीकोके सिच रेवस (सिच संस्कार) जाट्के डिन्च लोयाटओं सुनिश्चटटा जाट्के निट्यान जाट्के ।	सुरुओं जुवाफके मार्च २०२२	डिए छाक्च लुडओं कुडिक लुड (छेटर) च ल्हेस पिङ्गार ज डुप्केछ्ह्याके असुरक्छीट छान्ने । एफएसएल सिमाङ्कन हटा बफर जोनओं अध्ययनओं रिजल्ट राहाटास होन्चो ठगानको टनाक्के ह्योक्चले ।
७	आयोजनाओं बन जोहो योजना हटा सम्बन्डीट लेच वातावरण जोहो योजनाको बारेयाड सुचनाको बाहिरी खेह्वाक्के टयारी जाट्के ।	अप्रिल/मे	वातावरण अध्ययनइड राहाच कुराकोके टुन्ह्चआड खास्म होलाडओ उपभोक्टाकोकठा खाट्मटोको ढाँचाआड तयार जाट्के ह्योक्ले हटा लाङ्घालीकोके मेङ्गरे डेम याहाके ह्याक्ले । इन्चो परामर्शआड याम अनुसार खतराको कुट फरक छान्ने डेच कुराको ड प्रस्ट जाट्म सुचना पुङ्गले ।
८	बफर जोनओं चिन्डीयाक उपटाआड छान्च मिनाम सुचनाओं अवस्थाको याहाके । यामओं भिन्नटाए जाट्नाड छान्च जोखिमको बफर जोनए कुट रिक्म हिसाब डाले होसे वार्हाक्म याहाके ।	मार्च २०२२ हुँडा अघेर	लाङ्घालीको कठाओं बैठकआड इन्चो अवस्थाओ मिनाम वार्हाक (जानकारी) याहाले । चाहॉ, बफर जोनके एचएमएसपीए प्रस्तावना याहामले, होचेउ बारेयाड पुनरावलोकन छान्म मुच अवस्था ले । इलाड परामर्स जाट्च उपटाआड लाङ्घालीकोई आरसाल्च भर्मीकोके काच उपटाको (एलसीएफइड पट्ट जसो लाङ्घालीकोके, द्याड ड जलबिरे ड वान्टाडीटारकोके बिसेस भोरहोच/डुप्च जोहो) छान्ने । टिएचपीए होसे टोलीआड मगर सहजकर्ताकोके ड समावेश जाटाक्के ह्योक्ले ।